

Gyermekversek

Eörsi István: A kalap és a villamos

A közhely, mint szinte mindig, **Eörsi** legújabb kötetét forgatva is igazolódni látszik: az úgynevezett „gyermekversek”, ha valódi alkotó szellem teremtményei, akkor egy csepp sem infantilisak, nem bugyuta gügyögések, nem leereszkedően okító rigmusocskák, nem naiv – naivitást tettető – szösszenetek. Magyarán: nem az intellektuális és művészi igénytelenség leplezői, s ekként távolról sem másodlagos szerepűek, csökkentett értékűek. Sőt, olykor nem kevésbé elgondolkodtatóak, mint az – úgymond – felnőtteknek szánt alkotások. Egyáltalán, e költemények többségének címzettje valójában bárki lehet – mindenféle korosztálybeli kötöttség nélkül. Jó gyermekverseknek tehát értelmezésem szerint azokat a műveket tekinthetjük, melyeket a kicsinyek is – s ez az is itt a kiemelten hangsúlyos – képesek érteni, élvezni.

Eörsi profi szerző, kötetbeli verseiben így sorra föllelhetők azok a sajátosságok, melyek a gyermekek számára lehetővé teszik a befogadást, melyek révén a mű fölkeltheti érdeklődésüket, megragadja figyelmüket. A legtöbbször ugyanis rendkívül karakteres és szabályos – mondókaszerű – a ritmusuk, gyorsan fölfogható, a memorizálást könnyítő a rimelésük, képek erőteljesekek, közel állnak a gyermekek világához. Lényegi jellemzőjük továbbá a játékoság, a poentírozottság – a legsikerültebb darabok csattanója kacagtatóan mulatságos. Persze ugyanakkor hamisítatlan **Eörsi**-művek ezek. A fanyar, csipős ironia és önironia, a szüntelen újratermelő, fölöttébb makacsnak bizonyuló emberi bu-

taság tréfás leleplezése, a fölfuvalkodottság, a nagy hangú hiúság önfeledt kinevettetése, a sokféleség és a másság tisztelete, az életélvezet igénye mind-mind fölbukkan a gyermekeknek szánt költeményekben. Néhány kisebb igényű rögtönzés, merőben alkalmi mű kivételével át- meg áthatja őket **Eörsi** meglehetősen kemény próbákban kikristályosodott életbölcssége. De természetesen, nincs ezekben a versekben semmiféle vállveregető tudálékosság, semmiféle iskolamesteres tanító célzat – bármilyen didaktikusság teljességgel idegen **Eörsi István** alkatától. Így a kötet alkotásainak szerencsére semmi közük sincs a rimbe szedett erkölcsi zengedelmekhez, a kiscserkész-igazságok sematikus világához. Hatásuk egészen másként érvényesül: sokkal közvettebb, rejtettebb – olykor frivolabb módon, a fantázia megmozgatása, a szerző személyiségének varázsa, a felszabadító nevetetés révén. Ezért is tekinthető igazi költeményeknek, e nálunk különösen nagy hagyományokkal rendelkező műfaj egyik szuverén változatának.

Persze, a puding próbája tudvalevően az evés. Hétéves fiammal együtt elolvastuk a kötet jó néhány versét. A kísérlet, jelentem, sikerült. Tetszetek. Valljuk be, kiváltképp ez: „Tehénlepény, lópogácsa, / ragyogó kecskebogyó, / szürke tollú verebek álma, / frissiben fogyasztható – / aki a kakin megél, / nem bánja, ha nincs kenyér.” Gyermekem bizonyára nem is sejtette, hogy a jópofa szöveg csattanója – milyen aktuális... (T-TWINS)

Balogh Ernő